

limitování omezenou dostupností takových informací. Toto poukazuje na potřebu jít dál, než dovolují kvantitativní měřítka, a provádět analýzu všech dostupných dat. V tomto kontextu by mohla Česká republika zvažovat způsoby, jak více využít sebraných dat, včetně budoucích měření výsledků žáků. Dalším klíčovým aspektem je rozvinout kompetence a budovat kapacitu v rámci MŠMT a jím řízených organizací pro zpracování analýz informací dostupných na úrovni systému, aby byla zajištěna lepší návaznost na tvorbu politik.

Pro systémové monitorování vytvořit data o výkonu žáků

Navrhnout národní standardizované testování pro monitorování systému a jako pedagogický nástroj

Jasnou prioritou České republiky pro hodnocení systému je stanovení kritérií pro výsledky vzdělávání žáků. V současnosti byla zahájena práce na národních standardizovaných testech pro žáky 5. a 9. ročníků v předmětech český jazyk, cizí jazyk a matematika. To je chvályhodný počín s potenciálem poskytnout národní data o výkonu žáků, která budou srovnatelná mezi školami, kraji a v čase, což je zásadní informace pro národní monitorování výkonu žáků. Hodnotící tým tyto aktivity podporuje, ale doporučuje opatrnost ve třech specifických oblastech. Za prvé, jak bylo uvedeno v kapitole 3, standardizované testování musí být úzce spjato se vzdělávacími cíli stanovenými v rámcových vzdělávacích programech. Existuje obava, že standardizované testy určují vzdělávací standardy (specificky připravené jako reference pro testy), zatímco by to mělo být naopak, tedy cíle vzdělávání žáka by měly řídit vývoj standardizovaných testů (viz kapitola 3). Za druhé je třeba si uvědomit, že standardizované testy, které jsou vyhodnocovány automaticky (tedy prostřednictvím počítačů) pokrývají pouze český jazyk, cizí jazyk a matematiku a tím nevyhnutelně měří jenom omezený rozsah výstupů učení. Je tedy třeba vyvinout i další nástroje, aby byl měřen širší soubor výstupů (viz dále).

Za třetí hodnotící tým je přesvědčen, že v této etapě by národní testování mělo sloužit dvojímu účelu: poskytnout učitelům silný pedagogický nástroj vzhledem k testovatelným oblastem rámcových vzdělávacích programů a dále monitorovat výkon žáků na národní úrovni a umožnit krajům a obcím monitorovat výsledky škol. Hodnotící tým OECD věří, že současný plán vlády zveřejnit výsledky národního testování na úrovni škol je ukvapený. Jak již bylo uvedeno, učinit z testování testy vysoké důležitosti s sebou nese riziko nežádoucí praxe, a to zvláště v situaci, kdy hodnota a význam testů nejsou ještě zcela pochopeny ani školami samotnými. Prioritou by mělo být validovat národní testování a budovat kapacity, aby bylo zajištěno efektivní využití výsledků národního testování klíčovými aktéry ve vzdělávání: jednak aby učitelé chápali testy jako diagnostický nástroj k hodnocení pokroku jednotlivých žáků, skupin žáků a tříd a k monitorování dopadu různých metodických postupů, jednak aby kraje, obce a ředitelé škol chápali testování jako klíčovou součást vlastního systému monitorování kvality. Rosenkvist (2010) provedl detailní výzkum různého užití výsledků testování žáků v zemích OECD a zdůrazňuje, že k tomu, aby bylo možné využít pozitivní dopady testování žáků, „je třeba, aby školy a učitelé uměli interpretovat a využívat všechny výsledky testů“. Koncepce tvorby testů by se měla také zaměřit na maximalizaci monitorovacího potenciálu národního testování, aby byla zajištěna jejich spolehlivost jako monitorovacího nástroje a aby byly navrženy způsoby, jak sdělit výsledky školám a učitelům, s cílem maximalizovat pedagogickou hodnotu testů.